

Kuuleminen:
Mmvk 10.2.2021: VNS 3/2020
vp Agenda2030 selonteko

Juha Helenius
Helsingin yliopisto

Ehdotukset (kooste kirjallisesta lausunosta)

1. Tulee avata ”kestävän talouskasvun” käsite: kun tavoitellaan inklusiivista vaurautta, miten talouskasvu suhteutuu luonnon, inhimillisen ja sosiaalisen pääoman pääomaluokkiin?¹
 - Kestävän taloudellisen kehityksen käsite olisi neutraalimpi

¹Polasky S, Bryant B, Hawthorne P et al. 2015, Inclusive wealth as a metric of sustainable development. Annual Review of Environment and Resources 40: 445-466. <https://www.doi.org/10.1146/annurev-environ-101813-013253>

2. Asuminen ja yhdyskunnat: tulee selostaa kaupungistumisen vs. maaseutujen taantumiskehityksen ongelmallinen tilanne ja selvemmin perustella näkemys kestävästä kehityksestä tämän suhteen
 - Miksi kaupungistuminen olisi kestävää kehitystä?
 - Mikä on kestävään biotalouteen ja kiertotalouteen soveltuva yhdyskuntarakenne?
3. Tavoite 1 (poistaa köyhyys) ja tavoite 2 (poistaa nälkä): tulee selostaa toimet, joilla ruoka-apu otetaan julkisen sektorin vastuulle (nykytilanne on mahdollisesti perustuslain vastainen?)

4. Tavoite 2 (edistää kestäväää maataloutta):

- tulee todeta, että maatalous ei ole ruokajärjestelmästä erillinen, ja siksi tulee avata, mitä hyvän ravitsemuksen turvaava, huoltovarma, sietävä ja ekologisesti kestävä ruokajärjestelmämuutos vaatii, kun samalla tavoitellaan taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväää maataloutta.
- suosittelu kirjaukseksi: selvitetään ketjutoimijoiden kanssa yhteistyönä, edellyttääkö kestävään bio- ja kiertotalouden mukainen järjestelmä keskittyneen elintarvikkeiden jalostusteollisuuden hajautumista alkutuotteet tuottavan maataloutensa yhteyteen
- suosittelu kirjaukseksi: selvitetään kotimaisen elintarviketuotannon arvoketjun aukot, joissa olisi mahdollisuus tuottaa kotimaista tuotetta valmistusketjuun, mutta nykyisellään turvaudutaan tuontiin

5. Tavoite 4 (laadukas koulutus): tulee lisätä ehdotus ”elintarvikejalostajan” ammatillisesta yrittäjäkoulutuksesta, perusteluna tarve mahdollistaa elintarvikeyrittäjäyys maaseutujen elinvoimatekijänä ja jalostuslisäarvon tuottamisena maaseuduille.
6. Tavoite 7 (kestävä energia): tulee kirjata, että tarkastellaan maatalouden ja muun ruokaketjun biomassoista biokaasuna saatavan energian varaamista ensisijaisesti elintarvikeketjun bioenergiaomavaraisuuden toteuttamiseen sekä biokaasutustahteiden suuntaamista lannoiteravinnekierron sulkemiseen

7. Tavoite 8 (yrittäjyys ja työpaikat):

- tulee täydentää (s. 53): laaditaan sektorirajat ylittävänä yhteistyönä ja tutkimuksen tuella kestävän biotalouden ja kiertotalouden tiekartta biomassoja sekä niihin perustuvia tuotteita (esim. ruoka) tuottaville, kuljettaville ja kierrättäville sektoreille
- kehitetään ”yhteinen ruokapöytä” –konseptia kohden yrittäjyyteen perustuvia, kiertotalouden mittakaavaan hajautettuja ekoteollisia symbiooseja

8. Tavoite 9 (infra ja innovaatiot):

- lisätään ehdotus: Tampereen korkeakouluyhteistyön mallin mukaisesti suunnitellaan vastaavien korkeakouluyhteisöjen perustaminen seutukeskuksiin, jotka vielä eivät ole yliopistokaupunkeja
- viittaus toimialakohtaisiin ilmastotiekarttoihin toistuu: tulee korjata, että ao. kartoista seuraavana askeleena toteutetaan toimialarajat ylittävät kestävyysmuutoksen strategiaselvitykset
- tulee kirjata, että tarkastellaan maatalouden ja muun ruokaketjun biomassoista biokaasuna saatavan energian varaamista ensisijaisesti elintarvikeketjun bioenergiaomavaraisuuden toteuttamiseen sekä biokaasutustähteiden suuntaamista lannoiteravinnekierron sulkemiseen

9. Tavoite 11 (kestävät yhdyskunnat):

- tulee korjata kirjaus (s. 66) ”*hallitus tukee kestävää kaupungistumista*” esim. muotoon hallitus tukee seutujen kestävää kehitystä, ja tarkastelee kriittisesti kaupungistumistrendin kestävyyttä fossiilitalouden jälkeisessä, digitalisoituvassa ajassa.
- tulee korjata käsite ”hiilineutraali kaupunkiseutu” esim. käsitteeksi ilmastotehokas kaupunkiseutu (koska kaupunki on lähtökohtaisesti toisen varainen yhteisö ja infrastruktuuri, voi se olla hiilineutraali vain, jos koko yhteiskunta on hiilineutraali).
- tieliikenteen päästövähennyspotentiaalia (s. 68) koskien: elintarvikesektorin omiin biomassoihin perustuvaa biokaasun tuotantoa ja käyttöä tarkastellaan ensisijaisesti sektorin oman energiahuoltovarmuuden turvaamisen suunnassa.

10. Tavoite 12 (kulutus ja tuotanto):

- lisätään: maatalous / elintarvikejalostus / kuluttajat –asetelman sijasta tuetaan ketjun mittaisia strategisia kumppanuuksia osana toimialarajat ylittävien kestävyysmuutoksen strategioiden laatimista.
- muutetaan lupaus ”kansallisesta ilmastoruokaohjelman” lupaukseksi kansallisesta kestävästä ruoan ja ravitsemuksen ohjelmasta (koska ilmastokestävyys ei ole erillinen muusta ruokaa koskevasta kestävydestä).
- koskien PAGE-kirjausta, täydennetään: Suomi on aloitteellinen FAO:n lisäämiseksi vihreän talouden kumppanuutta hallinoivia YK:n järjestöjen joukkoon.

11. Tavoite 14 (meret): tulee täydentää kirjaamalla, että maa- ja metsätalouden ravinnepäästöjen pidättelyn lisäksi puututaan päästöjen juurisyihin, esim. maataloudessa kansallisen lannoiteravinteiden taseen ja alueellisten taseiden ylijäämäisyyteen. Tässä huomioidaan yhteys kiertotaloustavoitteisiin.

12. Tavoite 15 (maaekosysteemit):

- lisätään kirjaus: Suomi vähentää tuontiruoan ekologista jalanjälkeä tuottajamaissa

13. Tavoite 14 (meret): tulee täydentää kirjaamalla, että maa- ja metsätalouden ravinnepäästöjen pidättelyn lisäksi puututaan päästöjen juurisyihin, esim. maataloudessa kansallisen lannoiteravinteiden taseen ja alueellisten taseiden ylijäämäisyyteen. Tässä huomioidaan yhteys kiertotaloustavoitteisiin.

14. Tavoite 17 (toimeenpanon tukeminen, kumppanuudet:

- siirrytään toimialakohtaisten tiekarttojen ja selvitysten teosta kohden toimialajarajat ylittävien kestävyysmuutoksen strategioiden tekemistä.
- täydennetään toteamalla ns. vahvan kestävyys lähtökohta: ekosysteemejä ja ympäristön tilaa koskevat toimet ovat kestävä kehityksen perusta (kuva)

Kestävän kehityksen tavoitteiden hierarkkisuus. Lähteet: Rockström J & Sukhdev P (2016) [How food connects all the SDGs](#) (Stockholm Resilience Center), sekä [Kestäväkehitys.fi](#).